

Sygn. akt II Ca 1546/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach - II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Rafał Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2021 r. w Kielcach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) sp. z o. o. sp. k. w K.

przeciwko Bankowi (...) SA w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 25 września 2020 r., sygn. akt I C 269/20 upr.

1. oddała apelację;

2. zasądza od Banku (...) SA w W. na rzecz (...) sp. z o. o. sp. k. w K. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

Sygn. akt II Ca 1546/20

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 7 lutego 2020 r. (...) sp. z o. o. sp. k. w K. domagała się zasądzenia od Banku (...) SA w W. kwoty 10607,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 marca 2019 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. W uzasadnieniu żądania strona powodowa podała, że dochodzi roszczeń związanych z przedterminową spłatą kredytu konsumenckiego, nabytych w drodze cesji od P. Ł. i M. Ł..

Pozwany Bank (...) SA w W. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 25 września 2020 r., wydanym w sprawie I C 269/20 upr., Sąd Rejonowy w Kielcach zasądził od Banku (...) SA z siedzibą w W. na rzecz (...) sp. z o. o. sp. k. w K. kwotę 10607,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 5 marca 2019 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4367 zł, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od uprawomocnienia się orzeczenia, tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 29 czerwca 2018 r. P. Ł. i M. Ł., jako konsumenci, zawarli z (...) Bankiem SA (którego następcą prawnym jest Bank (...) SA) umowę pożyczki powtórnej nr (...) na okres do dnia 15 lipca 2026 r. i uiszcili na rzecz Banku prowizję w wysokości 11525,35 zł. W dniu 18 lutego 2019 r. P. Ł. i M. Ł. dokonali całkowitej spłaty zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki, z uwzględnieniem prowizji. Umową z dnia 28 listopada 2019 r. P. Ł. i M. Ł. przelali na rzecz (...) sp. z o. o. sp. k. w K. wierzytelności wynikające z obniżki całkowitego kosztu pożyczki z uwagi na jej wcześniejszą spłatę. Pismem z dnia 3 grudnia 2019 r. strona powodowa wezwała Bank (...) SA do zapłaty kwoty 10607,40 zł tytułem zwrotu części prowizji, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi po piętnastu dniach od spłaty zobowiązania, tj. od dnia 5 marca 2019 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne. Sąd wskazał, iż umowę pożyczki zawartą w dniu 29 czerwca 2018 r. przez P. Ł. i M. Ł. z poprzednikiem prawnym pozwanego należy kwalifikować jako umowę o kredyt konsumencki w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1083; dalej powoływana jako „u.k.k”), a podstawę prawną roszczenia dochodzonego przez stronę powodową stanowi przepis art. 49 ust. 1 u.k.k. Odwołując się do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 r. (C-383/18) oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2019 r., III CZP 45/19, Sąd pierwszej instancji przyjął, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta, łącznie z odsetkami, prowizjami, podatkami oraz wszelkimi innymi opłatami, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt. Sąd Rejonowy zaznaczył, iż skoro pożyczkę spłacono po 234 dniach, to okres kredytowania uległ skróceniu o 92,04 % i w związku z tym prowizja powinna zostać obniżona o kwotę 10607,40 zł ($11525,35 \text{ zł} \times 92,04 \%$). O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 52 u.k.k. Jako podstawę orzeczenia o kosztach procesu Sąd Rejonowy podał przepis art. 98 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1¹ k.p.c.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku. Zaskarżył orzeczenie Sądu Rejonowego w całości. Zarzucił:

1. błędną wykładnię art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, polegającą na przyjęciu, że przepis ten ustanawia zasadę redukcji proporcjonalnej całkowitego kosztu kredytu, podczas gdy przepis ten ustanawia zasadę redukcji przedmiotowej i powoduje redukcję jedynie tych składników całkowitego kosztu kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy;
2. błędną wykładnię art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG, polegającą na przyjęciu, że przepis ten ustanawia zasadę redukcji proporcjonalnej całkowitego kosztu kredytu, podczas gdy przepis ten ustanawia zasadę redukcji przedmiotowej i powoduje redukcję jedynie tych składników całkowitego kosztu kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy;
3. będące rezultatem błędnej wykładni niewłaściwe zastosowanie art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, polegające na uznaniu, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy doszło do redukcji prowizji uiszczonej przez kredytobiorcę (Cedenta), przez co roszczenie Powoda jest zasadne;
4. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego i w konsekwencji przyjęcie, że nie zachodzą przesłanki nadużycia prawa podmiotowego przez powoda w postaci żądania zwrotu części prowizji w oparciu o przepisy ochraniające konsumentów, gdy tymczasem powód jest przedsiębiorcą zajmującym się skupowaniem wierzytelności z tego tytułu.

Podnosząc powyższe zarzuty, pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania – przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Strona powodowa domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej wykładni przepisu art. 49 ust. 1 u.k.k., zasadnie przyjmując, że przewidziane w tym przepisie uprawnienie konsumenta do obniżenia całkowitego kosztu kredytu w przypadku jego spłaty w całości przed terminem określonym w umowie obejmuje również prowizję za udzielenie kredytu, a nie odnosi się tylko do składników całkowitego kosztu kredytu, zależnych od okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Stosownie do art. 49 ust. 1 u.k.k., w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Według art. 49 ust. 2 tej ustawy, w przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie, ust. 1 stosuje się odpowiednio. Całkowity koszt kredytu został zdefiniowany w art. 5 pkt 6 u.k.k. jako wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże, jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Przepis dotyczący obniżenia całkowitego kosztu kredytu pozostaje w związku z art. 48 u.k.k., który przewiduje uprawnienie konsumenta do spłaty całości lub części kredytu w każdym czasie, przed terminem określonym w umowie. Jak trafnie zaznaczył Sąd pierwszej instancji, przepisy u.k.k. stanowią implementację do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę 87/102/EWG. Zgodnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy, konsument ma prawo w każdym czasie spłacić całość lub część swojego zobowiązania wynikającego z umowy o kredyt, a w takim przypadku jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. Z kolei art. 3 pkt g dyrektywy wskazuje, że całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty łącznie z odsetkami, prowizjami, podatkami oraz wszelkimi innymi opłatami, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, które to koszty znane są kredytodawcy, z wyjątkiem kosztów notarialnych; uwzględniane są także koszty usług dodatkowych związanych z umową o kredyt, w szczególności składki z tytułu ubezpieczenia, jeżeli, dodatkowo, zawarcie umowy dotyczącej usługi jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach. W przekonaniu skarżącego, obniżeniu powinny podlegać tylko składniki całkowitego kosztu kredytu, zależne od okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy (rozłożone w czasie), a więc nieobejmujące prowizji, która służy pokryciu stałych kosztów banku oraz kosztów ryzyka związanych z zaciąganiem kredytem. Treść dyrektywy, jak i implementujący ją przepis art. 49 u.k.k. wywołały w praktyce wątpliwości interpretacyjne. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ((...)) wyrokiem z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18, dokonując wykładni art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 2008/48/WE wyjaśnił, iż przepis ten należy rozumieć w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Trybunał odwołał się do definicji całkowitego kosztu kredytu zawartej w art. 3 lit. g dyrektywy, zaznaczając, iż nie ustanawia ona żadnego ograniczenia dotyczącego okresu obowiązywania umowy o kredyt. Podobnie jest w przypadku definicji ustawowej całkowitego kosztu kredytu, zawartej w art. 5 pkt 6 u.k.k. Trybunał zwrócił uwagę na kontekst i cel regulacji, zastąpienie zawartego w uchylonej dyrektywie 87/102/EWG, pojęcia „ślusznego zmniejszenia” bardziej precyzyjnym sformułowaniem „obniżki całkowitego kosztu kredytu”, która powinna dotyczyć „odsetek i kosztów” oraz na potrzebę zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów jako słabszych stron umów zawieranych z przedsiębiorcami. W ocenie Trybunału, prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu byłoby osłabione, gdyby ograniczało

się tylko do kosztów przedstawionych przez kredytodawcę jako zależnych od okresu obowiązywania umowy, bowiem wysokość i podział kosztów są określane jednostronnie przez bank, a rozliczenie kosztów może obejmować pewną marżę zysku. Zgodnie ze stanowiskiem (...), redukcja całkowitego kosztu kredytu obejmuje także koszty o charakterze jednorazowym, których wysokość nie ma żadnego związku z okresem kredytowania. Trybunał podkreślił też, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu kredytodawca wcześniej odzyskuje pożyczoną sumę, która jest wówczas dostępna do celów ewentualnego zawarcia nowej umowy o kredyt. Równocześnie Trybunał wskazał na wynikającą z art. 16 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE ochronę interesów kredytodawcy, któremu przysługuje rekompensata za ewentualne koszty bezpośrednio związane z przedterminową spłatą kredytu. Dyrektywa pozostawiła państwom członkowskim uprawnienie do dostosowania rekompensaty do warunków kredytu i warunków rynkowych (art. 16 ust. 4). Sąd Okręgowy podziela w całości przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku argumentację dotyczącą powszechnego związania wykładnią prawa unijnego dokonaną przez (...), uznając za zbędne jej ponowne przytaczanie. Wiążący charakter interpretacji oznacza, że taki sam sposób rozumienia danego przepisu powinien być przyjmowany w późniejszych wyrokach sądów krajowych i odnosi się on również do objętego zarzutem apelacji przepisu art. 49 u.k.k., stanowiącego implementację dyrektywy 2008/48/WE (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2019 r., III CZP 45/19, OSNC 2020/10/83). Nieuprawnione jest tym samym kwestionowanie przez skarżącego, że redukcja całkowitego kosztu kredytu w przypadku uregulowania zobowiązania w całości przed terminem wskazanym w umowie obejmuje także koszty o charakterze jednorazowym, których wysokość nie pozostaje w bezpośrednim związku z okresem kredytowania. Nie można zgodzić się z poglądem skarżącego o braku podstaw do zastosowania wyroku (...) z dnia 11 września 2019 r. w niniejszej sprawie, gdyż skutki wyroku rozciągają się na przyszłość. Istotne znaczenie ma bowiem treść przepisów, pod rządami których została zawarta umowa o kredyt. W rozpoznawanej sprawie miało to miejsce w dniu 29 czerwca 2018 r., zatem w czasie obowiązywania przepisów, których wykładnią zajmował się (...) w wyroku z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 oraz Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie III CZP 45/19. Przepis art. 49 nie zmieniał brzmienia od chwili wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim, czyli od dnia 18 grudnia 2011 r., natomiast przepis art. 5 pkt 6 uległ zmianie w dniu 22 lipca 2017 r. przez uszczegółowienie pkt 6 lit. b, w zakresie pozbawionym znaczenia dla jego zasadniczej treści, która ma zastosowanie w niniejszej sprawie.

Jako chybiony należy ocenić zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy powód żąda zwrotu prowizji w oparciu o przepisy chroniące konsumentów, a sam jest przedsiębiorcą skupującym wierzycelność. Przepis art. 5 k.c. odmawia ochrony prawnej takiemu wykonywaniu prawa podmiotowego, które jest sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Prawo podmiotowe to wynikająca ze stosunku prawnego możliwość postępowania w sposób określony przez normy prawne w celu ochrony interesów podmiotu przyznanych przez te normy. Wykonywanie prawa podmiotowego polega, między innymi, na możliwości żądania od konkretnej osoby określonego zachowania. Tylko wtedy gdy takie żądanie okaże się sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa, z którego zostało ono wywiedzione lub z zasadami współzycia społecznego (dobrymi obyczajami) można będzie uznać, że stanowi ono nadużycie prawa podmiotowego. Powód opiera swoje roszczenie na nabytej w drodze przelewu wierzycelności, wraz z którą przeszły na niego wszelkie związane z nią prawa (art. 509 k.c.). Strona powodowa jest przedsiębiorcą, ale nabyła wierzycelność od konsumenta. Wierzycelność, która powstała w ramach stosunku prawnego łączącego konsumenta z poprzednikiem prawnym pozwanego banku, także ta związana z niedozwolonymi postanowieniami umowy, jest zbywalna (art. 57 § 1 k.c.) i może być przeniesiona na osobę trzecią, bowiem nie sprzeciwia się temu właściwość zobowiązania - w tym przypadku wynikającego z umowy kredytu, ani też nie wyklucza tego ustawa, a w rozpoznawanej sprawie również postanowienia umowne (art. 509 § 1 k.c.). Z punktu widzenia dłużnika obojętne jest wobec kogo spełni on świadczenie - czy do rąk konsumenta, czy na rzecz nabywcy jego wierzycelności. Cesja wierzycelności nie zagraża interesom dłużnika (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2018 r., III CZP 114/17, OSNC 2019/3/26). W takiej sytuacji, żądanie zwrotu części całkowitego kosztu kredytu przez nabywcę wierzycelności nie może być uznane za nadużycie prawa podmiotowego. Żądanie to nie jest sprzeczne ani ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, ani z zasadami współzycia społecznego. Powołując się na zasady współzycia społecznego, skarżący nie wykazał, jaką konkretnie normę funkcjonującą w społeczeństwie miałyby naruszać wykonywanie tego prawa. Samo korzystanie przez powoda z prawa nabytego przez konsumenta, w ramach szczególnej ochrony udzielonej mu przez ustawodawcę,

nie stoi na przeszkodzie zgłoszeniu przez powoda rozpoznawanego roszczenia. Praktyczną konsekwencją uznania za sprzeczną z zasadami społecznego możliwości dochodzenia przez przedsiębiorców nabywanych przez nich od konsumentów roszczeń wynikających z art. 49 u.k.k. byłoby faktyczne wyłączenie z obrotu tego rodzaju wierzytelności konsumenckich, prowadzące tym samym do nieuprawnionego poszerzenia przewidzianego w art. 509 § 1 k.c. in fine zamkniętego katalogu ustawowych zakazów przenoszenia takich wierzytelności. Odwołanie się, zwłaszcza ogólnikowe, do klauzul generalnych przewidzianych w art. 5 k.c. nie może pośrednio podważać mocy obowiązujących przepisów prawnych, doprowadzić do nabycia bądź trwałej utraty prawa podmiotowego, unicestwić wykonywania uprawnień wynikających z innych przepisów. Zaakceptowanie stanowiska pozwanego oznaczałoby, iż ze względu na zasady etycznego i uczciwego postępowania konsument nie powinien mieć możliwości zbycia wierzytelności przysługującej mu wobec banku i uzyskania z tego tytułu określonej korzyści od podmiotu zawodowo trudniącego się obrotem wierzytelnościami, a tym samym zostałby zmuszony do samodzielnego dochodzenia takiej wierzytelności. Żadne społecznie akceptowane wartości nie przemawiają za odmową udzielenia ochrony prawnej przedsiębiorcy dochodzącemu wynikającej z art. 49 u.k.k. wierzytelności nabytej od konsumenta.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1800 zł, stanowiącą wynagrodzenie pełnomocnika powoda (§ 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych - tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)